

Steinkjer, 29.10.08

Radiobjeller – gode, men dyre

I Verran kommune har 869 søyer på utmarksbeite vært utstyrt med radiosendere, slik at eierne har fulgt med sauene via dataskjermer. Bøndene ser stor nytte av radiobjellene, men det er fortsatt en del tekniske forhold som forbedres. Dessuten er bjellene dyre i anskaffelse.

Verran radiobjellelag har prøvd ut radiobjeller på sau i utmarksbeite i sesongen 2008. Brukere er grunnleggende positive til bruk av radiobjeller når de fungerer etter intensjonene. Bøndene vil gjerne bruke dem neste år også, fortrinnsvis på alle dyrene.

- Radiobjella gir beskjed via GSM-nettet om hvor sauene til enhver tid er, og om de er i bevegelse, sier seniorrådgiver Gunnar Nossun, Trøndelag forskning og utvikling (TFoU). Det går en alarm hvis bjella ligger rolig i mer enn tre timer.

Det er tre klare fordeler med radiobjellene

- bedre dokumentasjon av hvor dyrene beiter og eventuelle tapsårsaker
- redusert tidsbruk, spesielt ved innsanking
- mer interessant å være sauebonde

Mer produktutvikling

Kritisk for effektiv utnyttelse av radiobjellesystemet er: god nok mobildekning, pris på bjellene, nødvendig funksjonalitet på datautstyret og tekniske forhold knyttet til selve bjella.

- Det har vært en del tekniske problemer med både elektronikken og datasystemet, forteller Nossun. Utstyret som har vært brukt er lite utprøvd fra før av, så det ligger åpenbare muligheter i å lage smartere og mer hensiktsmessige sendere.

Økonomi

Bjellene har i dag forholdsvis høye investeringskostnad og driftskostnad. Inntektsiden er økte rovdyrerstatning og redusert tidsbruk. Kalkylene viser at bedriftsøkonomisk er det ikke lønnsomt å investere i radiobjeller.

I tillegg til radiobjelle har det også vært brukt gjeterne i området. Gjeterne sier at radiobjellene har hatt liten betydning for deres arbeid, delvis fordi bare en del av dyrene har hatt radiobjeller.

- Bedre dyrevelferd, følelsen av bedre kontroll og eventuelle endringer i behovet eller bruk av gjeterne/tilsynsfolk er ikke tatt inn i regnestykkene, forteller Nossun.

GPS og GSM

Teknisk innebærer radiobjellesystemet at dyrene påmonteres en GPS-enhet som sender posisjonene via GSM slik at man kan lese av det enkelte dyrets posisjon på et digitalt kart. I tillegg er det bygd inn teknolog for å registrere bevegelse, temperatur etc.

Teknologien på dyret er festet på ei konvensjonell sauebjele som dyret har rundt halsen. Bondens avlesing skjer på et digitalt kart på en dataskjerm. Den utprøvde løsning er produsert av Telespor AS.

Finansiering

I Verran er det 25 sauebønder som har ca 2.500 sauer og 4.000 lam på utmarksbeite. 869 søyer har vært utstyrt med radiobjeller. Bjellene har vært ulik fordelt mellom besetning, hvor enkelt besetninger har hatt radiobjeller på alle søyene, mens andre bare har hatt noen få søyer med radiobjelle.

Prosjekt er finansiert av saueeierne, med tilskudd fra Landbruks- og matdepartementet gjennom prosjektet «Forsterket tilsyn med sau på utmarksbeite» og Verran kommune.

Kontaktpersoner:

- **Gunnar Nossun, Trøndelag Forskning og Utvikling, tlf. 900 46 434**
- **Ståle Lyng, daglig leder Verran radiobjellelag SA, tlf. 913 62 764**